

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ακαδημαϊκό έτος 2021-22

«Προστασία, αποκατάσταση και ανάδειξη ιστορικών κτηρίων και συνόλων»

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΗ. ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ

Κατηγορία	Ελεύθερης επιλογής
Έτος- Εξάμηνο	Β' Εξάμηνο
(ECTS)	6
Προαπαιτούμενα	Όχι
Είδος διδασκαλίας	Διαλέξεις και εργαστήριο για την εκπόνηση των εργασιών
Διδάσκοντες	Αμαλία Κωτσάκη , αναπληρώτρια καθηγήτρια
Γλώσσα Διδασκαλίας	Ελληνική

Συνοπτική περιγραφή μαθήματος:

Το μάθημα πραγματεύεται τη Νεοελληνική Αρχιτεκτονική και Πόλη από ιδρύσεως του ελληνικού Κράτους μέχρι και τη δεκαετία του 1960. Πιο συγκεκριμένα επιχειρεί να αναδείξει την πολιτισμική αξία της νεοελληνικής αρχιτεκτονικής και πόλης θεωρούμενη ως κριτήριο για την αποτίμηση και την προστασία τους μέσα από την αναζήτηση των ιστορικών, ιδεολογικών, κοινωνικών και οικονομικών παραμέτρων που τις διαμόρφωσαν. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στον νεοκλασικισμό και τον μοντερνισμό (προπολεμικό και μεταπολεμικό) που κατά τεκμήριο προστατεύονται θεσμικά όπως επίσης και στη βιομηχανική κληρονομιά. Επίσης πραγματεύεται τη σημασία της Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής και των μεθόδων της στα ζητήματα τεκμηρίωσης και προστασίας του ιστορικού περιβάλλοντος στη σύγχρονη Ελλάδα.

Στόχος του μαθήματος είναι η κατάκτηση από τους φοιτητές/τριες του απαραίτητου γνωστικού υποβάθρου, πραγματολογικού και ιδεολογικού, για την κατανόηση της νεώτερης και σύγχρονης αρχιτεκτονικής στην Ελλάδα μέσα από την γνώση της εξέλιξής της κατά τον 19ο και 20ο αιώνα αλλά και του πλέγματος των παραμέτρων που οδήγησαν στην

παραγωγή της καθώς και η συγκρότηση ενός αξιολογικού συστήματος για την κριτική και την αποτίμησή της βασισμένο σε επιχειρήματα όπου η αρχιτεκτονική γίνεται αντιληπτή ως μέρος του γενικότερου πολιτισμικού γίνεσθαι. Το μάθημα περιλαμβάνει διαλέξεις και εργαστήρια για τη διόρθωση των εργασιών όπως και εκπαιδευτική επίσκεψη στην Αθήνα.

Περιεχόμενο μαθήματος - διαλέξεις:

- Ιστοριογραφία της νεοελληνικής αρχιτεκτονικής. Αρχειακή έρευνα και ζητήματα τεκμηρίωσης
- Νεοκλασικισμός. Αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά και ιδεολογικό υπόβαθρο στη νεώτερη και σύγχρονη Ελλάδα. Α' μέρος
- Νεοκλασικισμός. Αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά και ιδεολογικό υπόβαθρο στη νεώτερη και σύγχρονη Ελλάδα. Β' μέρος
- Η αρχιτεκτονική της μετάβασης (εκλεκτικισμός, αρ ντεκό, αρ νουβώ). Αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά και πολιτιστικό φορτίο.
- Ο μοντερνισμός στην Ελλάδα του μεσοπολέμου. Α' Μέρος
- Ο μοντερνισμός στην Ελλάδα του μεσοπολέμου. Β' Μέρος
- Η «άνοιξη» της δεκαετίας του 1960. Μεταπολεμικός μοντερνισμός.
- Το «μοντέρνο» βλέμμα στη φύση της Κρήτης τη δεκαετία του 1960
- Οι περιπτώσεις του Άρη Κωνσταντινίδη και του Δημήτρη Πικιώνη ως προσεγγίσεις της ελληνικότητας.
- Η μοντέρνα αρχιτεκτονική στην Ελλάδα. Τεκμηρίωση και προστασία. Ο ρόλος του DOCOMOMO (ελληνικού και διεθνούς) – Προσκελημένος: Κώστας Τσιαμπάος)
- Η βιομηχανική κληρονομιά στην Ελλάδα. Τεκμηρίωση και προστασία. Ο ρόλος του TICCIH (προσκεκλημένος: Νίκος Μπελαβίλας)
- Το ίχνος του παρελθόντος στην Κρήτη. Διάλογοι ιδεολογίας και αρχιτεκτονικής

Στο μάθημα θα συμμετάσχουν με ομιλίες, κριτική εργασιών και σχολιασμό οι παρακάτω εξειδικευμένοι στο αντικείμενο επιστήμονες:

- Κώστας Τσιαμπάος, επίκουρος καθηγητής ΕΜΠ, Πρόεδρος ελληνικού DOCOMOMO

<http://www.arch.ntua.gr/person/1370>

- Νίκος Μπελαβίλας, καθηγητής ΕΜΠ, Πρόεδρος ελληνικού τμήματος TICCIH (Ινστιτούτο προστασίας Βιομηχανικής Κληρονομιάς)

<http://www.arch.ntua.gr/person/194>

Στόχοι μαθήματος:

- η κατάκτηση από τους φοιτητές/τριες του απαραίτητου γνωστικού υποβάθρου, πραγματολογικού και ιδεολογικού, για την κατανόηση της νεώτερης και σύγχρονης αρχιτεκτονικής στην Ελλάδα μέσα από την γνώση της εξέλιξής της κατά τον 19^ο και

20ο αιώνα αλλά και του πλέγματος των παραμέτρων που οδήγησαν στην παραγωγή της.

- Η συγκρότηση ενός αξιολογικού συστήματος για την κριτική και την αποτίμησή της βασισμένο σε επιχειρήματα όπου η αρχιτεκτονική γίνεται αντιληπτή ως μέρος του γενικότερου πολιτισμικού γίνεσθαι.

Εργασία εξαμήνου/Τρόπος αξιολόγησης

Στόχος της εργασίας είναι η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με την αρχαική έρευνα και τα ζητήματα τεκμηρίωσης της Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής καθώς και η ανάπτυξη της κριτικής τους ικανότητας ως προς την αποτίμησή της βασισμένη σε τεκμηριωμένα επιχειρήματα.

Η εργασία βασίζεται σε πρωτογενή έρευνα (αρχαική ή πεδίου) και δευτερευόντως βιβλιογραφική και αφορά την μελέτη αρχιτεκτονικών έργων ή συνόλων σε σχέση με το ιστορικό και κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο στο οποίο παρήχθησαν. Ιδιαίτερη σημασία δίδεται στην αποτίμησή τους αρχιτεκτονικά και ευρύτερα πολιτισμικά. Στο τέλος του εξαμήνου παραδίδεται τεύχος και ακολουθεί προφορική υποστήριξη της εργασίας.

- Τρόπος εξέτασης : απαλλακτική εργασία

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

1. Δ. Φιλίππιδης (1984), *Νεοελληνική Αρχιτεκτονική*, εκδ. Μέλισσα, Αθήνα
2. Ελ. Φεσσά – Εμμανουήλ (2001), *Δοκίμια για τη Νέα Ελληνική Αρχιτεκτονική*, Αθήνα
3. Α. Κωτσάκη (2014), *ΚΡΗΤΗ 1913-2013 Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία μετά την Ένωση*, εκδ. Πνευματικού Κέντρου Χανίων, Χανιά
4. Α. Κωτσάκη – Κ. Τσιαμπάος επιμ., (2020), *Το μοντέρνο βλέμμα στην 'ελληνική' φύση*, εκδ. FUTURA, Αθήνα
5. Κ. Τσίχλη – Αρώνη (2008), *Ιστορικές Σχολές και Μέθοδοι*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα
6. Β. Κολώνας (2016), *Θεσσαλονίκη 1912-2012 Η αρχιτεκτονική μιας εκατονταετίας*, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη
7. Π. Τουρνακιώτης (1994), *Παρθενώνας – Η ακτινοβολία του στα νεώτερα χρόνια*, εκδ. Μέλισσα, Αθήνα
8. *Τα τετράδια του Μοντέρνου*, σειρά τευχών – έκδοση του ελληνικού DOCOMOMO
9. *Αρχιτεκτονικά Θέματα*, ετήσια επιθεώρηση
10. *Θέματα Χώρου + Τεχνών*, ετήσια επιθεώρηση
11. Μ. Καρδαμίτση Αδάμη – Εμμ. Μπίρης (2001), *Νεοκλασική αρχιτεκτονική στην Ελλάδα*, εκδ. Μέλισσα, Αθήνα
12. Μ. Κασιμάτη επιμ. (2010), *Ερνέστος Τσίλλερ αρχιτέκτων*, εκδ. Εθνικής Πινακοθήκης, Αθήνα
13. Β. Κολώνας (2002), *Ιταλική αρχιτεκτονική στα Δωδεκάνησα 1912-1943*, εκδ. Ολκός, Αθήνα
14. Κ. Τσιαμπάος (2010), *Κατασκευές της όρασης. Από τη θεωρία του Δοξιάδη στο έργο του Πικιώνη*, εκδ. Ποταμός, Αθήνα
15. Κ. Τσιαμπάος (2017), *Αμφίδιμη νεωτερικότητα 9+1 κείμενα για τη μοντέρνα αρχιτεκτονική στην Ελλάδα*, εκδ. Επίκεντρο, Αθήνα
16. Α. Κωτσάκη (2007), *Αλέξανδρος Νικολούδης 1874-1944 Πολιτικά οράματα Αρχιτεκτονικές χειρονομίες*, εκδ. Ποταμός, Αθήνα
17. Α. Κωτσάκη (2018), *Η στέγαση της Δικαιοσύνης - Αθήνα 1874-2014 Πόλη, Δικαιοσύνη, Αρχιτεκτονική*, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα
18. Α. Κωτσάκη επιμ. (2020), *Πόλη, Δημοκρατία, Αρχιτεκτονική e-book*, έκδ. Ιδρύματος της Βουλής των ελλήνων, Αθήνα

19. Ν. Σκουτέλης επιμ. (2018) _συλλογικός τόμος, *Συν-ηγήσεις με τον Δημήτρη Πικιώνη*, εκδ. Πλέθρον, Αθήνα
20. Ντ. Βαΐου επιμ. (2019)_συλλογικός τόμος, *Άρης Κωνσταντινίδης*, εκδ. Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων, Αθήνα